

Anotace

Aktivita podporuje schopnost rozpoznat projevy homofobie, transfobie a násilí vůči LGBTQ+ osobám v jeho nejrůznějších formách. Prací v menších skupinách budou mít studující možnost diskutovat vlastní postoje k problematičnosti modelových situací a zároveň budou hledat možnosti jejich řešení. Závěrem aktivity je společně vytvořená mapa podpory.

Cílová skupina

- 2. stupeň ZŠ

Získané znalosti nebo dovednosti

- + porozumění, jaké formy násilí a obtěžování LGBTQ+ osoby zažívají
- + zvýšení citlivost na projevy násilí vůči LGBTQ+ osobám, vč. sebereflexe
- + schopnost zastat se osob nebo pomoci těm, kdo se stali* cílem násilí

Náročnost aktivity

- Aktivitu není možné realizovat ve třídách s podezřením na šikanu ani uvést do tříd se zvýšeným výskytem homofobie a transfobie.
- Pro aktivitu je nutné alespoň základní porozumění pojům: bisexuální, trans a nebinární.

Vazba na vzdělávací oblasti

- Osobnostní a sociální výchova, Člověk a jeho svět

Klíčová slova

#LGBTQ, #násilí #sexuální rozmanitost
#vztahová rozmanitost #pocit bezpečí
#sociální stigmatizace #heteronormativita
#cisnormativita

Pomůcky

- Rozstříhané kartičky (viz pracovní list), pro každou skupinu jedna sada
- velké čtvrtky či flipchartové papíry a fixy na mapu pomoci

Příprava prostoru

K práci je ideální běžná třída, ve které je možné přesouvat lavice a židle tak, aby byla možná skupinová práce. Základní setting je ideálně sezení v kruhu, tzv. kolečko.

Časová náročnost

- 45–90 minut, záleží na variantě

Popis provedení aktivity

1. Evokace

- Zadejte do „kolečka“ otázku, na kterou všichni krátce odpoví.
- otázka: Kdy jsi naposled někoho podpořil*a nebo někomu pomohl*a?
- Toto zamyšlení slouží ke zvýšení citu pro vzájemnou mezilidskou podporu, která je důležitá pro prevenci rizikového chování i ke snížení jeho rizik.

2. Uvědomění

- Rozdělte třídu do skupinek cca po 4 osobách. Každá skupinka dostane kartičky se situacemi (viz pracovní list).

- **POZOR, pozn. pro vyučující:** pokud třída některé z témat aktivně řeší, může být vhodnější danou kartičku vyřadit. Případně se o vhodnosti daného tématu poraďte se školním poradenským pracovištěm na vaší škole.
- Zadání pro skupinky
 - Seřaďte kartičky podle toho, jak moc problematické vám dané situace připadají, tedy od nejméně po nejvíce problematickou.
 - Diskutujte o otázkách u jednotlivých kartiček, najděte společně odpověď, na níž se celá skupinka shodne.
- Metodický tip pro vyučující:
 - u kartiček můžete se třídou také pojmenovat, o jaký druh násilí jde podle formy (předsudek, mikroagrese, fyzické násilí, šikana, nenávistný komentář)

3. Reflexe

- Společná diskuse o skupinové práci:
 - Jak se vám pracovalo?
 - Která situace vám přišla nejvíc problematická? Jak byste na ni reagovali*y?
 - Byla nějaká situace, se kterou jste si nevěděli*ly rady?
 - Co můžete udělat pro to, aby byla vaše třída bezpečným prostředím pro všechny?
 - V jakých situacích může být nebezpečné někomu pomáhat? Na koho jiného se můžete obrátit? Kde můžete hledat podporu?
- sestavení mapy podpory
 - **varianta 1:** Nechte třídu brainstormovat, kde všude mohou hledat pomoc v náročných situacích. Odpovědi zapisujte na flipchart.
 - Návrh možných odpovědí, které by třída měla vymyslet:
 - kamarádi
 - rodina
 - vyučující
 - školní psycholožka
 - linka bezpečí
 - poradna s barvou ven
 - **varianta 2:** Uváděné možnosti podpory zpracujte jako plakát, který vyvěsíte na chodbu, aby pomohl i žactvu ostatních tříd.

Metodické doplnění:

možnosti práce s online komentary

- skrytý komentář, přestat sledovat profil šířící násilí
 - nejjednodušší varianta
- nahlásit komentář provozovateli přímo v dané aplikaci
 - účinné v případě příspěvků, které porušují pravidla komunity dané platformy
 - čím více lidí daný příspěvek nahlásí, tím pravděpodobněji ho platforma smaže nebo zablokuje daného uživatele*ku
- zastat se autora*ky příspěvku a napsat povzbudivý komentář nebo zprávu
 - vyvažovat laskavostí zlé komentáře na sociálních sítích je dobré pro kultivaci celého prostředí a zároveň to podpoří poškozené osoby
 - je zde riziko, že se staneme obětí dalšího násilí, pokud šíříme podporu veřejně – bezpečnější variantou je poslat podpůrnou soukromou zprávu nebo podpořit daného člověka osobně, pokud se známe

- ukázat komentář důvěryhodné dospělé osobě (rodiče, vyučující)
 - dospělí zvládnou lépe posoudit závažnost situace, rozhodnout, zda ji stačí ignorovat nebo blokovat, nebo je potřeba realizovat další kroky
 - nahlásit na policii (s dospělou osobou)
 - šíření nenávisti může být posouzeno jako trestný čin; v případě podezření kontaktujte Policii ČR
 - definici trestného činu z nenávisti najdete na webu PČR: <https://policie.gov.cz/clanek/trestne-ciny-z-nenavisti.aspx>
- Skupina mladistvých pod 19 let věku má zkušenosti s nenávistným chováním i mimo školu. Častěji než starší skupiny se setkávají s fyzickým či sexuálním násilím – tuto zkušenost má 20 % z nich. S nenávistným obsahem online vůči jim samotným nebo dalším LGBT+ lidem se setkala naprostá většina z nich (90 %). Oporu a porozumění nemusí mladí lidé často najít ani doma. Z obav před obtěžováním, napadením a vyhrožováním svou identitu doma skrývá 47 % lidí ve věku 12–15 let, v kategorii 16–18 jde o 43 %.

Zdroje k tématu

Být LGBT+ v Česku: Zkušenosti LGBT+ lidí s předsudky, diskriminací, obtěžováním a násilím z nenávisti. Výzkum VOP (2019). Praha: *Veřejný ochránce práv*, (2019).

Smetáčková, I. a Macháčková, M. Příběhy LGBT+ studujících: V ROZMANITOSTI JE SÍLA, (2024).
<https://kps.pedf.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/36/2025/10/V-rozmanitosti-je-sila.pdf>

GAMINGGEE. Příručka pro vyučující, (2023).
(Především kapitola Násilí)

Příběhy LGBT+ studujících: V ROZMANITOSTI JE SÍLA (2024).

Pitoňák, M. & Macháčková, M. (2023). Být LGBT+ v Česku.
Výzkumná zpráva. Národní ústav duševního zdraví.

Queer zdraví: Výzkumná zpráva o zdraví LGBTQ+ lidí v Česku a na Slovensku (Stašek et al. 2023).

Výzkum: Kyberšikana a nenávistné projevy online, realizovaný společnostmi Inlustitia, IPSOS a T Mobile. (2025).

Jsem kluk, vzal jsem si do školy sukni a ostatní na mě na chodbě pokřikovali*y, že jsem buzna.

→ Jak můžete reagovat, když někdo nevhodně komentuje váš vzhled?

Jsem holka a spolužáci mi nevěří, že jsem bisexuální, když jsem nikdy nechodila s holkou.

→ Jak jinak se můžete bavit o tom, jak někdo prožívá svoji bisexualitu, aby to vyznělo podpůrně?

Přesdílela jsem video o tučňáčích samcích, kteří spolu vychovávají mláďe. Lidi mi pod něj začali*y psát hnusné komentáře.

→ Co můžete dělat, když na sítích narazíte na urážlivý komentář nebo obsah porušující pravidla?

Jsem nebinární a nastoupil*a jsem do prváku na střední. Od začátku se se mnou nikdo nebavil. Odhodlal*a jsem se a zaptal*a jsem se na to spolužačky. Odpověděla, že nikdo neví, jak mě mají oslovovat, tak to radši nedělají vůbec.

→ Jak by šla situace řešit, aby se v ní všichni cítili komfortně?

Dal jsem si na Instagram fotku z Pride průvodu a začali*y mi ubývat sledující.

→ Podle čeho se rozhodujete, jaké příspěvky na sítích publikujete?

Myslím si, že jsem možná trans, ale nevím to jistě. Bojím se toho, protože ostatní ze třídy říkají, že být trans je nemoc a výmysl a celé téma shazují. Teď nevím, co s tím mám dělat, ani jak zjistit, jestli jsem opravdu trans.

→ Na koho se můžete obrátit, když řešíte náročnou situaci, se kterou si nevíte rady?

V poslední době občas zaznamenám, že spolužák z jiné třídy na své sociální síti píše výhrůžky LGBT lidem, že když je potká, tak je zmlátí. Nelíbí se mi to, myslím, že by někomu mohl ublížit.

→ Co můžete dělat, když vám nebo někomu z vašeho okolí někdo vyhrožuje?

Četl jsem o přestávce knížku ze své oblíbené série o gay páru. Spolužačka mi ji vyrazila z ruky s komentářem, že nemá nic proti gayům, ale že ta knížka je hrozná.

→ Jak můžeme vyjádřit, že se nám něco nelíbí, aniž by to vyznělo útočně?